

Становище

от доц. д-р Стела Константинова Ангова, УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Относно материалите, представени за присъждане на ОНС „доктор“,
от Николай Валентинов Колев,
докторант към катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“,
Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“
професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“
(Журналистика – Телевизия)

Тема на дисертацията

ТИПОЛОГИЗАЦИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ВИДЕООБМЕН. ИЗСЛЕДВАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ КАТО ИЗТОЧНИК НА ИНФОРМАЦИЯ

Представеният за становище дисертационен труд е с обем 182 страници. Съдържанието се състои от увод, три глави, заключение, библиография, 6 приложения. Авторът има широк поглед върху библиографските източници по темата - посочени са научни трудове на български и английски, нормативни актове, доклади на институции (напр. Европейската комисия), публикации от проучвания на важни съвременни изследователски лаборатории (като Nielsen, Pew Research Center, UNESCO, Poynter), медийни и блог публикации, съдържание от социални мрежи (Facebook, Twitter), статистически данни за трафик и аудитория.

Основна цел на труда е анализ на съвкупността от разнообразни източници на информация и типологизирането на международния видеообмен, а аналитичната рамка е стеснена до социалните мрежи като нови информационни платформи с изключителен потенциал за създаване на медиен продукт.

Дисертацията на Николай Колев е посветена на значим и актуален аспект на идеологическата роля на журналиста по отношение на умножения информационен поток, практическата роля във връзка с инструментариума за намиране на информация и социалните мрежи като децентрализиран информационен канал. Темата е актуална, защото търси отговорите на важни въпроси за медийните изследователи и практики.

Как социалните мрежи влияят върху новините? Как социалните мрежи въздействат върху работата в нюзрума при отбелязването на информационно събитие? Как социалните мрежи трансформират идеята за информационния поток и журналистическия инструментариум? Как се трансформира ролята на журналиста?

Изследването тръгва от коректно посочени хипотези: (1) социалните мрежи са основен информационен източник, особено за младата аудитория; (2) спад в доверието към традиционните медии; (3) конкуренция между медийните предприятия и икономически натиск; (4) липса на усвоени компетенции за работа с информационни източници от социалните мрежи – от гледна точка на инструментариума и доверието в съдържанието.

Дисертацията притежава ясна и логично построена рамка. Следва утвърден модел за подобен род научни съчинения и върви от общото към частното чрез въвеждане на основни понятия от теория на масовата комуникация в първа глава, трансформираната журналистическа роля във втора глава и най-съществената част – изследователска и аналитична, чрез методите на контент анализа и анкета в трета глава. Налице е баланс по отношение на обема.

Първа глава въвежда в теоретичните постановки по темата. Отлично впечатление прави позоваването на големите имена в комуникационната наука като Харолд Ласуел, Уилбър Шрам, Уолтър Липман, Елиу Кац, Пол Лазарсферд, Денис Маккуейл, на утвърдени по-нови чуждестранни автори като Соня Ливингстън, Дана Бойд, Томас Питърсън и др., на български автори като Илиана Павлова, Мария Нейкова, Грета Дерменджиева, Десислава Бошнакова, Нели Огнянова, Мария Попова, Иван Михалев и др. В тази глава акцентът е поставен върху важни елементи по отношение на новината: информационните стойности (по Липман и Галтунг и Руге), идеята за обективност и доколко това е добро и етично (по Рафаел Коен-Алмагор), свещеност на фактите (по Чарлз Престуич Скот), невежество по отношение на фактите и тяхното изопачаване (Ласуел). Тук е разгледан и инструментариумът на журналиста-международник, защото в „морето от информация“ има нужда от добри плувци“ (с. 35). Изведени са и базови понятия като социални медии, социални мрежи, потребителски генерирано съдържание както и са посочени важните нови информационни канали – Facebook, Twitter, YouTube. Ясно е, че при такава тоталност на информацията е още по-голяма нуждата от професионално обучени журналисти, които имат знанието и инстинкта за

информационната стойност и проверката. Затова съм съгласна с извода, че „огромните масиви от информация, генерирана от потребителите, създават изцяло нов етап на развитие на обществата. Образува се разлом между традиционните и социалните медии в тяхната информираща функция. Подобен процес изправя традиционните медии и журналистиката пред екзистенциална криза, която ражда своите „спасители“ – журналистите на 21 в.“ (с. 83).

Втора глава разглежда кризата на идентичността на традиционните медии и предефинирането на журналистическите роли. Нуждата от журналист-куратор може да се обясни със заплахата за професионалните журналистически ценности поради повишената сложност в намирането и проверката на информацията, което се отразява на журналистическата точност и насърчава прибързаното и неконтролирано публикуване. Кураторската роля може да бъде обвързана с технологични компетенции, но също така на нея може да се гледа като на фундамент в професията, затвърждаване и надграждане на ролята на кучето-пазач (която някога е била отреждана на университетските преподаватели, по Пол Низан). Отпаднаха ограниченията между ролите на производителя и потребителя на съдържание, но това може да доведе както до изключително оригинално съдържание (феноменът co-creative labour и когнитивният излишък на аудиторията), така и до пропусне така наречените „алтернативни факти“.

В трета глава е представено емпирично изследване в две стъпки. Първата – контент анализ на източници на международни новини в bTV. Втората – анкета сред журналисти-международници от различни държави. Изследванията показват важни тенденции при създаване на медиен продукт, свързани с достоверност, най-често използвани социални платформи за набиране на информация, вид на съдържанието, интересни теми и др.

Имам следните критичните бележки. Първа, техническа, по отношение на номерирането на графиките – например графика 18 на с. 167 е последвана от графика 17 на с. 169, след което идва графика 8 на с. 170. Реално графиките са повече от 18.

Втората бележка е по отношение на терминологията – употребата на социални мрежи и социални медии. На места в текста са употребени и двете понятия, от гледна точка на научната прецизност би било по-добре навсякъде да следва терминът от заглавието на труда.

Бих си позволила да задам въпрос относно уменията на журналистите при подбора на съдържание от социалните мрежи, като взимам предвид направения извод,

че съвременният журналист-международник в телевизия все още не е развил инструментариума да работи комфортно с новите източници на информация (с. 171). Въпросът е дали в хода на изследването са се показали конкретни компетенции, които следва да бъдат усвоени от журналистите, за да могат да изпълняват професионално своите задачи?

Вземайки под внимание актуалното звучене на труда, научната иновативност, изследователските и аналитични умения, посочените приноси от медийно, комуникационно и журналистическо естество, препоръчвам на Николай Валентинов Колев да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

24.03.2017

доц. д-р Ст. Ангова